

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
Биро за развој на образованието
СКОПЈЕ

Примено: 22.09.2011		
Орг. единица	Број	Грифот
07	3611/1	
		Вредност

0706
Прито
22.09.11

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11) и член 30 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 103/08, 33/10, 116/10, 156/10, 18/11 и 51/11), министерот за образование и наука ја утврди Наставната програма по македонски јазик за IV одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен вид.

АРХИВСКИ ПРИМЕРОК

**АДАПТИРАНА НАСТАВНА
ПРОГРАМА ЗА УЧЕНИЦИТЕ СО
ОШТЕТЕН ВИД**

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО**

IV ОДДЕЛЕНИЕ

МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

**ДЕВЕТГОДИШНО
ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ**

Скопје, 2011

1. ВОВЕД

Наставата по предметот македонски јазик на учениците им овозможува да развиваат интерес за запознавање и применување на македонскиот јазик како основно средство за комуникација, за учење, за уметничко изразување, за запознавање на јазикот како најкарактеристичен белег на националниот идентитет. Преку наставата по македонски јазик се развиваат способностите за слушање, читање, пишување, усно и писмено изразување, сфаќање, доживување и толкување на литературните и други текстови.

Овој наставен предмет создава основа за стекнување знаења и од други наставни предмети затоа што преку практиката на воспитно-образовната работа по овој предмет се оперира со интегрално поврзаните процеси: мислење-говор-читање со разбирање. Со примена на интегрално поврзаните процеси во наставата по предметот македонски јазик учениците стекнуваат способности да ги користат содржините од останатите наставни предмети кои ги изучуваат.

Учениците преку оваа настава ќе се запознаат со структурата и системот на македонскиот стандарден јазик и на сите нивоа ќе ја усвојуваат и ќе ја применуваат стандарднојазичната норма (фонетско-фонолошка, морфолошка, синтаксичка, лексичка, правописна и ортоепска).

Според наставниот план за македонски јазик во IV одделение се планирани по 5 часа неделно, односно 180 наставни часа годишно.

Наставниот предмет македонски јазик во наставниот план има статус на задолжителен наставен предмет.

2. ЦЕЛИ ЗА РАЗВОЈНИОТ ПЕРИОД ОД IV ДО VI ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да развива социјален и личен идентитет преку анализа на книжевни текстови;
- да се оспособува за усно и писмено изразување;
- да го збогатува речникот;
- да усвојува поими, содржини и правила од граматиката, правоорот и правописот на македонскиот литературен јазик;
- да ја запознава функцијата на зборовите и нивната примена во усното и писменото комуницирање;
- да се оспособува да чита со разбирање текстови со различна содржина, сложеност и од различни извори;
- да распознава и применува разни функционални стилови во говорното и писменото изразување (разговорен, административен, новинарски, поетски, научно - популарен и научен стил на изразување);
- да чита и анализира текстови од уметничка и народна литература соодветна на возраста;
- да анализира книжевно дело соодветно на возраста применувајќи ги основните теоретски поими (строфа, стих, рима, лик, дејство);
- да користи разни форми на писмено изразување (креативни текстови, текстови за практична намена);
- да се поттикнува да користи книги и друг вид литература од библиотеците и од други извори;
- да се воведува во интерпретирање и вреднување литературни, сценски, филмски остварувања и друг вид на медиумска продукција;
- да развива свест за значењето на мирот, толеранцијата и соработката меѓу луѓето од различни култури.

3. ЦЕЛИ НА НАСТАВАТА ЗА IV ОДДЕЛЕНИЕ

Ученикот/ученичката:

- да разликува народен говор (дијалекти) наспроти стандарден јазик;
- да чита со разбирање различни текстови;
- да користи правилен ред на зборовите во реченицата;
- да користи именки, придавки, главни броеви и глаголи во усното и писменото изразување;
- да користи елементарни граматички и правописни норми при читањето и пишувањето;
- да чита и прераскажува литературни дела од народната и уметничката литература соодветна на возраста;
- да се оспособи да раскажува усно и писмено на стандарден јазик;
- да користи различни форми на писмено изразување (текст за: честитка, покана и сл.);
- да составува прашања по дадени одговори;
- да учествува во разговор во кој искажува доживувања, чувства и факти;
- да го збогатува речникот;
- да развива чувство на припадност кон својата и почит кон другите култури;
- да се оспособи да следи информација од различни медиуми и да пренесува кратки информации;
- да се оспособи да применува ИКТ во функција на наставниот предмет.

4. КОНКРЕТНИ ЦЕЛИ

ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Јазик			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: ➤ да ги увидува особеностите на народниот говор наспроти стандардниот јазик; ➤ да го препознава и разликува усниот од писмениот говор;	1. Граматика Народен и нормиран (стандарден, литературен) јазик Устен и писмен говор	Народен стандарден литературен јазик Говор, устен-писмен	○ Вежби за воочување на карактеристиките на народниот јазик наспроти стандардниот јазик, слушање, следење на записи со народен говор и стандарден јазик-пр. вежба: Пет ученици се задолжуваат еден ист устен исказ да го говорат на 5 различни наречја. Само еден ученик устниот исказ го говори на стандарден јазик. Останатите ученици по паг на препознавање одредуваат кој исказ на кое наречје припаѓа. ○ Драматизација: се имитира говорот од крајот од каде што потекнува ученикот/ученичката. ○ Вежби за разликување на усниот од писмениот говор. ○ Вежби за разликување на самогласките и согласките (нивно правилно изговарање и пишување). На пример, учениците добиваат листа на зборови. Нивна задача е добиените зборови да ги кажуваат гласно и да откријат на кои гласови во изговорот наидуваат на определени пречки. Потоа учениците добиваат листа на повеќе согласки и само една самогласка. Нивна задача е да состават збор/зборови од понудената листа, истите да ги запишат и да ги изговорат.
➤ да усвои поим за согласки и самогласки и да научи да ги разликува; ➤ да го дели зборот на слогови;	Поими: самогласки и согласки Поделба на зборот на слогови (според правилата во македонскиот јазик)	Согласки, самогласки Слог	
➤ да го научи поимот и да ги разликува конкретните и	Конкретни и апстрактни	Именки	

апстрактните именки; ➤ да го разликува и применува правилно родот и бројот кај именките во усниот и писмениот говор; ➤ да го усвои поимот за описни придавки и правилно да ги употребува во усниот и писмениот говор; ➤ да го усвои поимот за замена како збор кој заменува лице; ➤ да употребува глаголи исказани во сегашно, минато и идно време (без дефиниција); ➤ да усвојува поим за приближна бројност и да ја употребува во усниот и писмениот говор;	именки. Значењето на конкретните и апстрактните именки Род кај именките Број кај именките Придавки: описни Заменки - лични заменки Глаголи (категиорија време) Броеви за исказување на приближна бројност	Придавки Заменки Глаголи Броеви Реченица	○ Вежби за определување на бројот на слоговите во зборот. ○ Синтетички вежби за составување на зборови со дадени слогови. ○ Вежба: учениците добиваат листа на зборови со различен број на слогови. Нивна задача е во секој збор да го определат бројот на слоговите. ○ Вежби за препознавање на конкретните од апстрактните именки: бура на идеи-наставникот дава текст или реченици напишани на Брајово писмо, а учениците треба да ги пронајдат конкретните и апстрактните именки и да го определат родот и бројот. ○ Наставникот покажува/именува предмет, суштество или појава, а учениците треба со пет збора да ги опишат истите. ○ Вежба: учениците седат во круг, раскажуваат што правеле вчера, што прават денес, а што ќе прават утре (поврзување со категоријата време). ○ Вежба: на познат текст со Брајово или видно писмо учениците треба да ги издојаат именките, придавките, глаголите и заменките. ○ Вежби: учениците треба да запишат колку години имаат тие, а колку членовите на нивното семејство и сл. ○ Вежби: во дадени реченици да се препознае и да се обележат подметот и прирокот. ○ Игра во која учениците се групираат во парови, играат прво игра со синоними,

➤ да усвојува поим за подмет и прирок; ➤ да ги разликува подметот и прирокот во реченицата; ➤ да го збогатува речникот со зборови што имаат исто или слично значење; ➤ да го збогатува речникот со зборови што имаат спротивно значење;	Реченица, основни реченични членови Подмет и прирок во реченица Зборови што имаат исто или слично значење (без именување) Зборови што имаат спротивно значење	Подмет и прирок Синоними, антоними	на пример, доколку некој каже врата, другиот треба да каже порта, а потоа започнуваат игра на антоними, ден-ноќ и сл. ○ Наставникот објаснува како се пишуваат правописните знаци со Брајово писмо, а потоа учениците изработуваат практични вежби за правилна примена на знаците за интерпункција. ○ Наставникот објаснува за правилата за употреба на голема буква (доколку пишуваме со Брајово писмо и сакаме да употребиме голема буква задолжително треба да се употреби Брајов предзнак за голема буква.
➤ да ги усвојува правописните правила за пренесување на дел од зборот од еден ред во друг; ➤ да знае да ги употребува наводниците за изделување на имиња на институции, улици, списанија и книги во реченицата; ➤ да ги усвојува правописните правила за пишување на сопствените именки за сложени географски имиња, институции, адреси, списанија, празници и др.; ➤ да го усвојува правилното пишување на приближна бројност и повеќецифрени броеви со зборови.	2. Правопис Пренесување на зборот од еден во друг ред Правописни знаци, наводници Пишување на голема буква кај сопствените именки со кои се исказуваат адреси, списанија, празници и сл. Пишување на приближна бројност и повеќецифрени броеви со зборови	Наводници Голема буква Бројност	○ Практични вежби: пишување реченици на Брајова машина (правилна примена на правописните правила). ○ Вежби за правилно пишување на зборови кои означуваат приближна бројност. ○ Вежби за правилно пишување на повеќецифрени броеви со зборови.

ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Читање, литература и лектура			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: ➤ да чита изразно уметнички и научно-популарни текстови на двете писма; ➤ да чита текст по улоги;	1. Читање Читање Изразно читање со почитување на изразните вредности (дикција, интонација, темпо, ритам, пауза) Драмско читање (читање по улоги)	Читање Драмско читање	○ Вежби за изразно читање врз текстови со уметничка и научно-популарна содржина (на двете писма), со анализа и толкување на значењето на зборовите, карактеристики на изразното читање: правилен, јасен и чист изговор и сила на гласот. ○ Вежби за драмско читање на улогите. Наставникот симулира читање текст со и без примена на правилата за изразно читање. Учениците добиваат насоки да бележат што слушаат при читање на наставникот со цел да ги издвојат разликите. ○ Вежби за анализа на текстот (по насочувачки прашања). ○ Вежби за композициска анализа (по план на текстот). ○ Вежби за локализирање на местото и времето на настанот. ○ Вежби за анализа на ликовите (надворешен опис). ○ Вежба: наставникот избира текст од учебникот (Брајовата читанка) и го дели на повеќе целини. За секоја целина подготвува по две прашања на кои учениците одговараат во своите тетратки. (Наставникот внимава при формулацијата на прашањата да ја почитува хронологијата на фабулата).
➤ да врши анализа на текст; ➤ самостојно да прави план за анализа на текст; ➤ да го определува местото и времето на настанот; ➤ да опишува лик со неговите надворешни особини;	2. Литература а) Проза Анализа на текст Анализа по план на текстот со локализација на местото и времето на настанот Анализа на ликови	Анализа на текст	○ Вежби за анализа на текстот (по насочувачки прашања). ○ Вежби за композициска анализа (по план на текстот). ○ Вежби за локализирање на местото и времето на настанот. ○ Вежби за анализа на ликовите (надворешен опис). ○ Вежба: наставникот избира текст од учебникот (Брајовата читанка) и го дели на повеќе целини. За секоја целина подготвува по две прашања на кои учениците одговараат во своите тетратки. (Наставникот внимава при формулацијата на прашањата да ја почитува хронологијата на фабулата).

➤ да открива поетска слика во лирска песна; ➤ да ја препознава споредбата како изразно средство (без дефиниција); ➤ да ги открива сопствените чувства при читање лирски песни; ➤ самостојно да чита дела од македонската и светската литература; ➤ да ја открива тематско-идејната основа во делото; ➤ да одговара и да поставува прашања во врска со прочитаниот текст; ➤ аргументирано да говори за ликовите и настаните во текстот; ➤ да врши локализација на настаните во време и простор.	б) Поезија Поетска слика во лирска песна Споредбата како изразно средство во песнага Чувствата во лирските песни 3. Избрани наслови, дела и лектури Избрани тесктови како четиво за самостојно читање и насочена обработка	Поетска слика, изразно средство Лектира	○ Вежби за определување на поетска слика во лирска песна. ○ Вежби за препознавање на споредбата како изразно средство. ○ Вежба: наставникот преку бура на идеи го извлекува мислењето на учениците за зборот (поимот) слика. ○ Дискусија за читање на текстови. ○ Запознавање со основните биографски податоци на авторите на лектирите. ○ Вежби за самостојно откривање на тематско-идејната основа во делото. ○ Разговор за прочитаниот текст со аргументирано говореење за ликовите и настаните во текстот. Напомена: за непречено и квалитетно планирање и реализација на воспитно-образовниот процес неопходно е да се обезбедат учебници со Брајово писмо, а доколку нема - наставникот/училиштето треба да ги изготви. Исто така, треба да се применуваат Брајови машини и звучна литература особено ако лектирите не се достапни на Брајово писмо или наставникот/родителите не се во можност да им ги читаат на учениците.

ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Изразување и творење

Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: ➤ да составува прашања по дадени одговори; ➤ самостојно да прераскажува текстови по даден план; ➤ самостојно да раскажува за сопствени доживувања од посета на установа (по даден план); ➤ самостојно да опишува театарски костими, сцена од гледана претстава, ликови; ➤ да известува за актуелни настани и доживувања од екскурзии, посета на институции;	1. Усно изразување Прераскажување на текстови со следење на хронологијата на настанот (по даден план) Раскажување на доживувања при посета на установа (по даден план) Опишување (по даден план) театарски костими, сцена од гледана претстава, ликови Известување за настан и доживувања од екскурзии, посета на институции, производни организации и др.	Прераскажување Ракажување Опишување Известување	○ Прераскажување на обработени текстови. ○ Раскажување на доживувања при посета на установа (по даден план). Пред да се реализира планираната посета на установа наставникот треба да даде детален опис за неа во функција на создавање комплетна слика кај учениците. ○ Опишување на театарски костими, сцена од гледана претстава, ликови (по даден план). Театарските костими е најдобро најпрво ученикот/ученичката тактилно да ги анализираат. ○ Известување по хронолошки даден план. На пример, ги опишува сопствените активности во текот на денот според хронолошкиот редослед.

➤ да препишува кратки текстови или делови од текстови (од латиница на латиница, од кирилица на латиница, од латиница на кирилица); ➤ да препишува текстови со замена на именки, придавки и глаголи со синонимно и антонимно значење (без именување); ➤ да прераскажува обработен текст со менување на крајот од текстот; ➤ раскажување по даден почеток; ➤ да одговара писмено на прашања од обработен текст; ➤ да раскажува доживеан настан. ➤ Опишување (по даден план): ❖ театарски костими, сцена од гледана претстава; ❖ ликови од гледана претстава;	2. Писмено изразување Препишување на текстови со замена на именки, придавки и глаголи со синонимно и антонимно значење Прераскажување на обработен текст со менување на крајот од текстот - раскажување по даден почеток Писмено одговарање на прашања од обработен текст Раскажување на доживеан настан Раскажување со даден почеток Опишување (по даден план): театарски костими, сцена од гледана претстава, ликови	Препишување Прераскажување Опишување Известување Писмо	○ Препишување кратки текстови или делови од текстовите (од латиница на кирилица и обратно-само за слабивидните ученици) и прераскажување на истите. ○ Препишување на текстови со замена на именки, глаголи и придавки, синонимно и антонимно значење. ○ Прераскажување на обработен текст со променување на крајот од текстот. ○ Раскажување по даден почеток. ○ Писмено одговарање на прашања од обработен текст. ○ Раскажување на доживеан настан. ○ Раскажување со даден почеток ○ Опишување по желба, претстава, член на семејството, милениче, другарче и сл.

➤ самостојно да известува за настани и доживувања од екскурзии, посета на институции и производни организации; ➤ самостојно да составува текстови (писмо до непознато другарче).	Известување за настан, доживувања		○ Известување за настани и доживувања, за својот роденден, за летниот и зимскиот одмор и сл. ○ Вежба: со помош на наставникот бараат податоци од детски списанија- адреси од вреници на кои ќе им напишат писмо.

ПРОГРАМСКО ПОДРАЧЈЕ: Медиумска култура			
Цели	Содржини	Поими	Активности и методи
Ученикот/ученичката: ➤ да разликува видови радиоемисии, ТВ - емисии; ➤ да следи, препознава и да разликува неколку видови на филмови; ➤ правилно да води телефонски разговор во јавна говорница; ➤ самостојно да користи информации од детскиот и дневниот печат; ➤ правилно да користи енциклопедии како извори за стекнување на знаења.	Радиоемисии Детски музички емисии Детска радио-драма ТВ-емисии: образовни, научно-популарни, народни приказни, детски квизови Филм: долгометражен цртан игран Театар: театарска претстава, сцена, глумци, куклена претстава Градска библиотека Енциклопедии Детски и дневен печат	Радиоемисии Детски музички емисии Детска радио-драма ТВ-емисии Образовни емисии Научно-популарни емисии Народни приказни Детски квизови Филм: долгометражен, цртан, игран Театар: театарска претстава, сцена, глумци, куклена претстава Градска библиотека, енциклопедии Детски и дневен печат Телефон и јавна говорница	○ Слушање разни видови радиоемисии и нивно анализирање. ○ Гледање телевизиски емисии, (синхронизирани). ○ Гледање филмови за деца (доколку филмовите не се со звучна синхронизација наставникот на училиците им чита и/или им објаснува одредени случувања). ○ Драматизација на претходно гледани народни приказни. ○ Изготвување на кукли и реквизити и изведба на претстава за куклен театар. ○ Посета на градска библиотека. ○ Читање дневен и детски печат и развивање на дискусија за прочитаните содржини. ○ Инструкции за користење на јавна говорница.

5. ДИДАКТИЧКИ ПРЕПОРАКИ

Наставната програма по предметот македонски јазик овозможува интегрирано планирање со наставата по предметите: природа, општество, математика, ликовно образование, музичко образование и физичко и здравствено образование. Во интегрираното планирање на предметното подрачје Јазик можат да се вклучат и содржините од: англиски јазик (кога учениците усвојуваат поими од граматиките на двата јазика); природа (кога ученикот се запознава со видовите зборови во усно и писмено изразување именувајќи ги поимите од овој наставен предмет); општество (кога ученикот се запознава со видовите зборови во усно и писмено изразување именувајќи ги поимите од овој наставен предмет); математика (при сфаќање на односот меѓу предметите и зборовите, со приближната и точната бројност на броевите како видови зборови); ликовно образование (со претставување преку цртежи на настани и ликови од работени дела, книжевни текстови) музичко образование (преку содржините кои се поврзани со самогласките и согласките, со ритмиката на поетските дела), физичко и здравствено образование (се прават вежби за правилно дишење при изговор на конкретни самогласки и согласки или при симулација на определени надворешни описи на ликови од книжевни дела). Во севкупното планирање на содржините на наставниот предмет македонски јазик треба да се вклучуваат и планирања кои се поврзани со вреднување на постигањата на учениците за време на реализацијата на наставната програма и на крај од определени образовни периоди. Тоа подразбира дека вреднувањето треба да е дел и од дневните, тематските и од глобалните планирања на наставниот процес.

Планирањето на наставата по македонски јазик треба да биде во координација со наставниот план и програмата за овој предмет и да ги опфаќа програмските содржини на сите образовно-воспитни подрачја (Јазик, Читање, литература и лектира, Изразување и творење и Медиумска култура). При одредувањето на бројот на часовите за предметните подрачја треба да се имаат предвид и специфичностите на условите за изведување на оваа настава во училиштето. Во планирањето на наставната програма треба да се води сметка за различното тежинско ниво на програмските содржини во рамките на програмата што се извлекува од поставеноста на целите што треба да е основа на планирањето на наставниот процес. Во планирањето, исто така, како појдовна основа треба да е и поставеноста на наставната содржина, потребниот временски рок за реализација на истата, како и нивото на постигања на поставените цели. Сепак, се препорачува да нема впечатливо големи временски отстапки за содржинската реализација.

Се очекува во четврто одделение учениците да се опишменат на Брајова азбука и/или на видно писмо. Особено е важно, покрај примената на специфичните форми и методи на работа, наставникот да користи соодветно адаптирани дидактички помагала, како на пример, Брајова литература, Брајови машини, Брајов печатар, Брајова хартија, учебници со зголемен фонд на буквите за учениците кои се слабовидни. Што се однесува до лектирите би било пожелно да бидат снимени во форма на звучен материјал и истите да бидат постојано достапни до ученикот/ученичката.

Препораки за користење на годишниот фонд на часови- 180 часа годишно, 5 часа неделно.
По наставни подрачја се предлага:

Јазик - 70 часа;

Читање, литература и лектира - 70 часа;

Изразување и творење - 30 часа;

Медиумска култура - 10 часа.

Во дадениот предлог треба да се нагласи дека наставникот треба да ги поврзува содржините од предвидените подрачја (на пр. содржините од подрачјето Јазик може да се поврзат со содржини од подрачјата Литература, Изразување и творење и Медиумска култура).

Наставни средства:

- ❖ учебник избран на ниво на училиштето за соодветниот предмет, одобрен од страна на министерот;
- ❖ читанка;
- ❖ енциклопеди, речници и сл.;
- ❖ Интернет, образовни софтвери;
- ❖ списанија;
- ❖ аудио-визуелни средства и други средства, ЦД-плеер и др.;
- ❖ други извори на учење во непосредната околина: споменици на културата, музеи, домови на културата, библиотеки, кина, театри, национални паркови итн.

6. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

ДИЈАГНОСТИЧКО ПРОВЕРУВАЊЕ И ОЦЕНУВАЊЕ

На почетокот на учебната година наставникот врши дијагностичко проверување на предзнаењата на учениците со цел да ја спознае состојбата таква каква што е, во функција на квалитетното планирање и реализирање на идните активности. Дијагностичкото проверување наставникот може да го реализира со примена на повеќе инструменти како што се: дијагностички тестови, со усни прашања подготвени од наставникот, со усни прашања подготвени од учениците, со пишување кратки состави.

Добиените одговори се слика на ученичките предзнаења во најширока смисла на зборот и претставуваат основа за планирањата за реализацијата на наставната програма и процесот на оценување во текот на наставната година.

ФОРМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ

Во текот на наставата по македонски јазик во четврто одделение се препорачува формативно следење кое ќе овозможи формирање на објективни описи како повратна информација за постигањата на учениците во определен временски период. Формативното следење на постигањата на учениците наставникот може да го реализира со користење на соодветни методи и постапки:

- разговори наставник/ученик;
 - усни презентации;
 - писмени вежби;
 - тестови;
 - домашни работи
 - портфолио-собирање на показатели (детски изработки, творби, искази и сл.) за секој ученик посебно.
- ➔ Портфолиото треба во текот на целата година да им е достапно на родителите за да можат да придонесат во квалитетната реализација на наставата по македонски јазик.
- ➔ Портфолиото на ученикот со прочистени и селектирани податоци продолжува во наредното, повисоко одделение.

Добиените резултати од следењето на постигањата на учениците овозможуваат креирање на планирани усни и пишани повратни информации кои во форма на креирани описи се наменети за учениците, за родителите и за самите наставници. На крајот од секое тримесечје, врз основа на сознанијата од формативното оценување, се реализира микросумативно оценување од чиешто резултати се оформуваат тримесечните описни вреднувања за постигањата на учениците.

СУМАТИВНО ОЦЕНУВАЊЕ

Врз основа на целокупните податоци добиени од следењето, проверката на постигањата на учениците во текот на реализацијата на наставната програма наставникот ја констатира (опишува) развојната состојба на секој ученик поединечно, во рамките на секое програмско подрачје.

Од формираните сумативните описни оценки формуирани за секој ученик посебно раководејќи се од поставените нивоа на постигања во тек определени временски периоди наставникот на крајот од учебната година внесува соодветни нумерички оценки.

7. ПРОСТОРНИ УСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Програмата во однос на просторните услови за реализацијата се темели на Нормативот за простор за I, II, III, IV одделение и за наставните средства за IV одделение донесен од страна на министерот за образование и наука.

8. НОРМАТИВ ЗА НАСТАВЕН КАДАР

Наставата по македонски јазик во четврто одделение може да ја изведува лице кое завршило:

- Филозофски факултет - Институт за дефектологија, дипломиран дефектолог;
- дефектолошки факултет согласно Законот за основно образование.

Изготвил: работна група,

координатор Марија Симонова, советник во Бирото за развој на образованието-Скопје

Одобрил: м-р Митко Чешларов, раководител на Сектор во Бирото за развој на образованието-Скопје

9. ПОТПИС И ДАТУМ НА ДОНЕСУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по **македонски јазик** за четврто одделение на деветгодишното основно образование за учениците со оштетен вид, на предлог на Бирото за развој на образованието, ја утврди

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Бр. 11-ЧУС2/33

на ден 19.09 2011 год.
СКОПЈЕ

Скопје

Министер

М-р Панчо Кралев

